

Vår kontakt:
Emilie Schelin
Telefon 072-378 30 84
Emilie.schelin@skanska.se
Public Affairs Manager
Skanska Group HQ

Yttrande avseende Trafikverkets inriktningsunderlag inför transportinfrastrukturplanering för perioden 2022–2033 och 2022–2037 (Trafikverket 2020:186)

i.remissvar@regeringskansliet.se
i.nationellplan@regeringskansliet.se

I2020/02739

Sammanfattning

Med anledning av Trafikverkets inriktningsunderlag vill Skanska göra följande medskick till regeringen:

Samhällsutvecklingen kräver nyinvesteringar

- I Trafikverkets förslag prioriteras underhåll av existerande infrastruktur. Det är viktigt, men det är också viktigt att en prioritering av drift och underhåll inte leder till att de betydande behoven av nyinvesteringar prioriteras ned och skjuts upp.
- Befolkningsutvecklingen och klimatutmaningen föranleder ett fortsatt statligt engagemang, genom exempelvis statlig medfinansiering, i regionala och lokala kollektivtrafikinvesteringar.

Transportinfrastruktur måste kopplas samman med bostäder

- Det är viktigt att planeringen av ny infrastruktur samordnas med övrig samhällsplanering för att stärka förutsättningarna för bostadsbyggande.
- Investeringar i bostäder behöver kombineras med investeringar i transportinfrastruktur, särskilt kollektivtrafik, för att skapa så attraktiva bostadsområden som möjligt.

Smarta upphandlingar ger bättre transportinfrastruktur och större samhällsnytta

- Fler upphandlingar av transportinfrastrukturprojekt bör ske med fokus på bäst kvalitet och lägst livscykelkostnad. Detta för att stimulera hållbara lösningar och över tid reducera kostnaderna för underhåll i transportsystemet.
- Krav kring social hållbarhet i upphandlingar av transportinfrastrukturprojekt kan bidra till större samlad samhällsnytta för pengarna. Det är dock viktigt att kraven ställs utifrån kvalitetsparametrar och inte kvantitet.
- Ställ också krav på miljömässig hållbarhet för att uppnå klimatmål och driva på utvecklingen mot ett mer hållbart samhälle.

Alternativa finansieringslösningar behövs för att möta behoven

- Resurstillskottet som en ökad användning av brukaravgifter innebär, kan användas för att möta investeringsbehoven i högre utsträckning så att fler projekt kan genomföras.

Samhällsutvecklingen kräver nyinvesteringar

Trafikverket konstaterar att behovet av resurser till drift- och underhållsinsatser i transportsystemet överstiger medlen i nuvarande nationell plan. Därför förordar myndigheten att en ökad andel av anslagen till transportinfrastrukturen ska användas för underhåll, drift och trimningsåtgärder. Skanska delar Trafikverkets syn på att den infrastruktur vi redan har på plats i Sverige ska fungera och utnyttjas så effektivt som möjligt, och vi välkomnar en ambitionshöjning. Samtidigt är det viktigt att en ambitionshöjning inte leder till att de betydande behoven av nyinvesteringar prioriteras ned och/eller skjuts upp. Samhällsutvecklingen pekar mot att kraftfulla investeringar för att utveckla och öka kapaciteten i transportsystemet är nödvändiga – i närtid. Det räcker inte att vidmakthålla transportsystemet på dagens nivå när flera utmaningar måste mötas.

Skanska anser att Trafikverket underskattar investeringsbehoven i ny infrastruktur. Med en ökande befolkning kommer transportbehoven öka betydligt i de större städerna. Av den anledningen är det särskilt viktigt med klimatsmarta investeringar i transportinfrastrukturen för att klara av att möta både ökande befolkning, transportbehov och klimatutmaningen. Det handlar dels om kollektivtrafiklösningar, dels om att dra nytta av ny teknik. Skanska anser att investeringar för att fler ska kunna resa kollektivt är en viktig pusselbit i klimatarbetet. Det föranleder ett fortsatt statligt engagemang, genom exempelvis statlig medfinansiering, i regionala och lokala kollektivtrafikinvesteringar

Investeringar för att öka kapaciteten i transportsystemet på ett hållbart och klimatsmart sätt är avgörande för att väva samman arbetsmarknadsregioner, trygga näringslivets transporter i Sveriges exportberoende ekonomi och säkerställa goda kommunikationer i människors vardag. En ambitionshöjning på underhållssidan får inte ske på bekostnad av investeringar för framtiden.

Transportinfrastruktur måste kopplas samman med bostäder

En konsekvens av befolkningsökningen är att behoven av nya bostäder ökar. Nya bostäder leder i sin tur till ökat behov av nya transportlösningar. I varje bostad som färdigställs ska nya ägare eller hyresgäster flytta in, var och en med ett vardagsliv som måste fungera. Här spelar goda kommunikationer, inte minst närhet till kollektivtrafik, en betydande roll. Skanska anser därför att investeringar i bostäder behöver kombineras med investeringar i transportinfrastruktur.

Investeringar i transportinfrastruktur stärker förutsättningarna för bostadsbyggande. Att bygga över 600 000 bostäder, som Boverket bedömer nödvändigt, fram till 2027 är en utmaning. Men med förbättrad infrastruktur öppnas möjligheter till ökat bostadsbyggande och med ny eller utbyggd infrastruktur kan även helt nya bostadsområden byggas. Skanska anser att planeringen av ny infrastruktur i högre utsträckning behöver samordnas med övrig samhällsplanering för att möjliggöra byggande av nya bostäder.

Smarta upphandlingar ger bättre transportinfrastruktur och större samhällsnytta

Hur projekt upphandlas har stor betydelse för utfallet. Projekt kan genomföras med många olika upphandlingsmodeller där entreprenören tar olika stort ansvar. I de fall då entreprenören kommer in tidigt och kan vara med att forma projektet efter kundens behov, kan entreprenören även ta ett ansvar för att leverera en funktion. Genom att komma in tidigt i ett projekt kan man tillvara på entreprenörens kompetens och erfarenhet, stimulera innovation och hållbara lösningar samt säkerställa underhåll och lägsta livscykelkostnad. Exempel på sådana genomförandeformer är partnering och funktionsupphandling. Ett resonemang kring vikten av val av rätt upphandlingsform saknas i Trafikverkets underlag.

Sociala krav i upphandling

Allt fler av våra kunder använder upphandlingar som strategiska verktyg för att uppnå bredare samhällsnyttor. Skanskas erfarenheter av höga och utmanande krav kring särskilt social hållbarhet i upphandlingar från offentliga aktörer är mycket goda. Som exempel kan vårt renoveringsprojekt i stadsdelen Vivalla i Örebro nämnas. Sysselsättningskrav i upphandlingen från kommunen har inneburit att långtidsarbetslösa erbjudits praktikplatser i projektet, och att flera därefter fått jobb. Därmed har de investerade pengarna inte bara inneburit renoverade bostäder, utan också att människors utanförskap brutits. Skanska anser att fler och högre krav kring social hållbarhet i upphandlingar av transportinfrastrukturprojekt kan bidra till större samlad samhällsnytta för pengarna.

Miljömässig hållbarhet

När vi nu befinner oss i en tid med pågående pandemi utgör de stora behoven av skolor, bostäder och inte minst infrastruktur en bra grund för omstarten av Sverige. När vi står inför stora offentliga investeringar är det viktigt att ta tillvara på kraften som hållbarhetskrav i upphandlingar har för att styra mot ett mer hållbart samhälle. Enligt Upphandlingsmyndigheten står infrastruktur och bygg för hälften av utsläppen från statlig upphandling.

Vår uppmaning är att politiken ska använda alla verktyg de har för att främja klimatomställningen. En viktig del i det är att ställa rätt krav vid offentliga upphandlingar. Enligt Upphandlingsmyndigheten görs offentliga upphandlingar för ca 700 miljarder kronor per år. Vissa offentliga aktörer har ambitiösa klimatmål, men många saknar utsläppsmål för byggandet samt tydliga krav i upphandlingen av byggprojekt. Se till att ställ höga klimatkrav som bidrar till ett bättre klimat och förflytta byggsektorn mot klimatneutralitet.

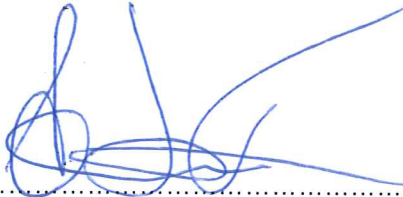
Ett problem är att vår bransch ofta upphandlas på lägsta pris. Men anbud där vi väntas leverera produkter på detaljritade projekt och utan att ställa miljömässiga krav eller ge utrymme för att föreslå andra lösningar än de som just efterfrågas – finns inte något utrymme för klimatsmartare eller mer innovativa lösningar. Det behövs en efterfrågan på nya lösningar.

Rätt krav i offentliga upphandlingar kan bidra till en grön omstart, en utbyggnad av samhället och samtidigt till att nå Sveriges mål om fossilfrihet 2045.

Alternativa finansieringslösningar behövs för att möta behoven

Investeringsbehoven i transportsystemet är väsentligt större än tillgängliga resurser i staten, landsting/regioner och kommuner. Skanska ser stora möjligheter med en ökad användning av brukaravgifter som finansieringslösning i genomförandet av transportinfrastrukturprojekt. Detta är frågor som inte belyses i Trafikverkets inriktningsunderlag.

Brukaravgifter ger ett tillskott av resurser utöver de generella skatteintäkter som normalt används för att anslagsfinansiera projekt. Skanska anser att resurstillskottet som en ökad användning av brukaravgifter innebär kan användas för att möta investeringsbehoven i högre utsträckning – fler projekt kan genomföras.

Lars Lindberg, vice vd
Skanska Sverige AB